

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 125. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167181604704/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

font han vilde udsætte sig for; og aldrig kan noget fornuftigt Dyr bestemme sig selv til at pine sig med Medicamenter for at Raffe Kun i en fordærvet Maade til de fire og tyve Retter, som den følgende Dags Gæstebud lover. Det er kunns Menneskene, og aldrig Dyrene, der kan lade sine Begjærigheder lede sig mere end én Gang ind i samme Fæle. Aldrig skal man se, at det Dyr, der én Gang lykkelig udviklede sig af den Snare, som Verden opjullede for sin Raachave, anden Gang vover sig den samme Vej, naar derimod Menneskene ofte endnu ikke have forbundet de Videlser, som ét eneste Øjeblikk Belyst bragte over dem, før end de ige paa ny igjen for at styrte sig i den Jorddævelse, hoorfra de, blot ved at bruge Dyrenes Forskand, let kan undse, at de ikke kan redde sig. Naar Dyrene have tilfredsstillt deres Lyfter, ere de rolige, indtil Naturen igjen minder dem; men naar bleve Menneskenes Lyfter tilfredsstillte? Mattetie bringer storre Hunger over Mennesket; han roger og straber sammen al; hood han kan see, og hveden tillader han, end ikke naar hans Hunger er stillet, at hans Medmenneske mætter sig ved Levningerne i hans Fod, hvilket dog Dyrene tillade; og om man undertiden ser en Hund at nedgrabe et Ben, da er det en klog Tanke om Eftertiden, der driver ham dertil; men dristig for jeg nok siige, at denne Forsynlighed aldrig skal drive ham til at rode et Beaz fra en anden Hund, naar han selv er mæt; nej, denne Handling er at for menneskelig, til at noget fornuftigt Dyr kunde begaa den.

„Mandelighed i Nydelsen af det gode er endvidere det, som udmærker Dyrene fra Menneskene og bidrager ikke lidet til, at de fornuftige Skabninger ere lykkeligere end de fornuftige. Naar saa man Dyrene at blande tusende forskjellige Ting imellem hinanden? Ser en Hund til et menneskeligt Maaltid, da skal man se ham gaa omkring og snuse og lugte til alle de mangfoldige fremhætte Retter og deraf at udvælge sig den, som han finder bedst overensstemmende med sin Natur eller sin Uvællit, de øvrige lader han uuaaktværligen staa; men naar

handler Mennesket saaledes? Naar biede Mennesket med at spise, til Hungeren mindede ham? Naar lod han være at drikke, til Tørsten indfaadt sig? Aldrig; thi en enkelt ordentlig Dag i et Menneskes Levetid gjør ham ikke til nogen Undtagelse. De fornuftige Skabninger derimod følge Naturens Drift i alle deres Nydelser; de spise, naar Magen byder, drikke, naar de føle Tørst, og elske, naar Naturen tilliger; da derimod Mennesket — ja, derom vil jeg lade Beaumarchais' Antonio tale: *Boire sans soif*, siger han, *et faire l'amour en tout temps*, il n'y a que ça qui nous distingue des autres bêtes. Der hersker en saadan Uforuøjelighed hos Menneskene frem for hos Dyrene, der strækker sig til alle Ting, endog saa til de simpleste Forlystelser, der hos Dyrene ere uskyldige, men hos Menneskene næsten altid Hadende eller ødelæggende, enten for andre eller for dem selv. Naar den muntre Kat kan more sig paa det fortræffeligste ved at spoge med en levende eller død Mus, saa maa man betænke, at de to Slags Dyr ere Hjender af Naturen og af en ganske forskjellig Art, og at Mennesket meget ofte leger lige saa grusomt med et svagere Medmenneske; men naar den samme Kat kan paa en mere uskyldig Maade lege med det forste det bedste Naand, kan han saa fat paa, maa man da ikke se og hulde over det Menneske, der, ofte ved det nedrigste Kyneri, eller paa sin Samvittigheds og Formues Beføstning, kjober sig det eneste Naand, hvormed han synes, at det er værd at lege?

„Man maa ingenlunde i dette hele nogen Sinde sætte ud af Sigte, at jeg ene og alene taler om den utroelig store Fod Mennesket, der sætte deres eneste Lyfslighed i de lauselige Lysters Opfødselse; jeg har én Gang for alle undtaget fra denne min Sammenligning de uigelig saa Mennesker, der have adlede Meel for deres Attraa og adlede Lyfter at søge opfyldte.

Boire sans soif o. i. v. Det ene, hvorved vi adskiller os fra de andre Dyr, er, at vi drikker uden at være tørstige, og elsker til enhver Tid (o) ikke til bestemte Tider af Naart.